

University of Groningen

Taxonomie voor interventies gericht op gezinnen met meervoudige en complexe problemen

Visscher, Loraine; Evenboer, Els; Knot-Dickscheit, Jana; Veerman, J.W; Yperen, van, Tom; Sondeijker, Frouke; Scholte, Ron; van Dam, Coleta; Reijneveld, Menno; Jansen, Danielle

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Publication date:
2020

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Visscher, L., Evenboer, E., Knot-Dickscheit, J., Veerman, J. W., Yperen, van, T., Sondeijker, F., Scholte, R., van Dam, C., Reijneveld, M., & Jansen, D. (2020). *Taxonomie voor interventies gericht op gezinnen met meervoudige en complexe problemen*.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

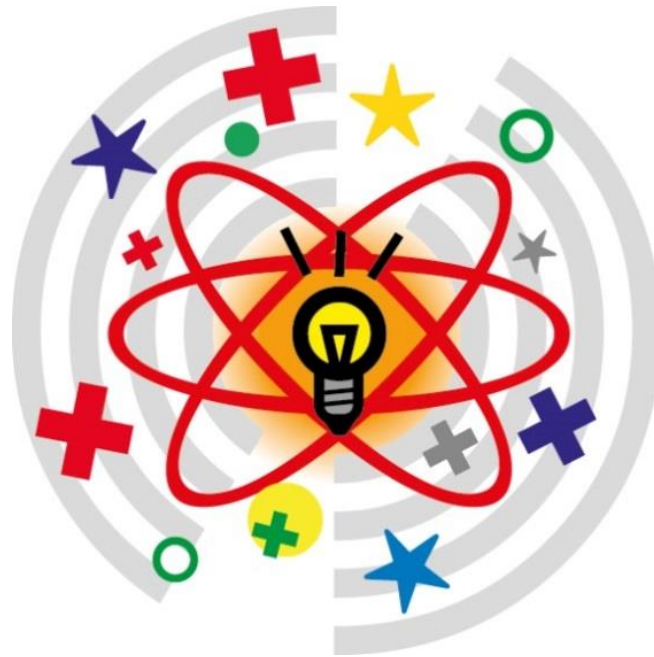
The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Taxonomie voor interventies gericht op Gezinnen met Meervoudige en Complexe Problemen

Copyrights

De copyrights over de taxonomie voor interventies gericht op Gezinnen met Meervoudige en Complexe problemen behoren toe aan L. Visscher, K.E. Evenboer, J. Knot-Dickscheit, J.W. Veerman, T.A. van Yperen, F. Sondeijker, R.H.J. Scholte, C. van Dam, S.A. Reijneveld en D.E.M.C. Jansen (2020). Het reproduceren of onrechtmatig gebruik van deze taxonomie zonder enige schriftelijke vorm van toestemming is niet toegestaan.

Verwijzing

Verwijzen naar deze taxonomie kan als volgt: Visscher, L., Evenboer, K.E., Knot-Dickscheit, J., Veerman, J.W., Van Yperen, T.A., Sondeijker, F., Scholte, R.H.J., Van Dam, C., Reijneveld, S.A. & Jansen, D.E.M.C. (2020). *Taxonomie voor interventies gericht op Gezinnen met Meervoudige en Complexe Problemen*. Groningen: Universitair Medisch Centrum Groningen & Rijksuniversiteit Groningen.

Contactgegevens

Bij vragen en/of opmerkingen kunt u contact opnemen met Loraine Visscher via l.visscher@umcg.nl of Daniëlle Jansen via d.e.m.c.jansen@umcg.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
1. De ontwikkeling van de GMCP-taxonomie	6
2. Gehanteerde definities binnen de GMCP-taxonomie	8
3. Het invullen van de GMCP-taxonomie	10
4. Het gebruik van de GMCP-taxonomie in de dagelijkse praktijk	10
5. Bronnen	14
Bijlage 1. De GMCP-taxonomie	15

Voorwoord

In de Databank Effectieve Interventies (DEI) van het NJI zijn in 2020 meer dan 230 interventies opgenomen. De DEI bevat 'goed onderbouwde' en 'effectieve' jeugdinterventies die in de Nederlandse praktijk worden uitgevoerd. De interventies met het kenmerk 'goed onderbouwd' hebben een interventiebeschrijving waarin probleem, risico of thema, doelgroep, doelen, aanpak en randvoorwaarden helder beschreven zijn. Tevens is de werkzaamheid van deze interventies aannemelijk gemaakt met theorieën en empirische kennis. Om als 'effectief' gekenmerkt te worden in de databank dient er, bovenop de criteria voor 'goed onderbouwde' interventies, ook onderzoek te zijn gedaan naar de effectiviteit van de interventie. Tot nu toe hebben de meeste interventies in de DEI het kenmerk 'goed onderbouwd'. Op het moment van schrijven van deze handleiding zijn er van de 233 opgenomen interventies, bijvoorbeeld slechts 67 interventies 'effectief'.

Het aantal interventies dat is opgenomen in de DEI blijft elk jaar groeien. Voor beleid en praktijk is deze aanwas lastig te overzien omdat het onduidelijk is wat de overeenkomsten en verschillen zijn tussen de interventies en omdat onduidelijk is welke interventie effectief is voor wie. Daarom is de vraag ontstaan welke (werkzame) elementen deze interventies bevatten. Om die vraag te beantwoorden is meer onderzoek naar de inhoud van interventies noodzakelijk. De verschillende consortia Effectiviteit psychosociale interventies Jeugd binnen het ZonMw-programma Effectief werken in de jeugdsector richtten zich op die inhoud en met name op het identificeren van werkzame elementen van interventies.¹ Het gaat dan om de interventies die gebruikt worden voor bepaalde problemen in het opgroeien of opvoeden:

- Sociale vaardigheden/onzekerheid/weerbaarheid;
- Angst, depressie, stemmingsproblemen en andere internaliserende gedragsproblemen;
- Druk gedrag en ADHD;
- Externaliserende gedragsproblemen/-stoornissen;
- Opvoedonzekerheid – preventief en lichte problematiek;
- Zware opvoedproblemen/meervoudige en complexe problemen.²

Binnen het consortium 'Zware opvoedproblemen/meervoudige en complexe problemen' richten we ons op de werkzame elementen voor gezinnen met zware opvoedproblemen/meervoudige en complexe problemen. Door kennis te vergaren over effectieve elementen in de hulp aan deze gezinnen zouden we op een onderbouwde manier gezinnen de beste hulp op maat kunnen bieden. Wat werkt het beste voor wie en waarom?

Voor het onderscheiden van de potentieel werkzame elementen binnen de hulpverlening aan gezinnen met meervoudige en complexe problemen (GMCP) is door het consortium zware opvoedproblemen/meervoudige en complexe problemen een taxonomie ontwikkeld: de GMCP-taxonomie. We spreken van potentieel werkzame elementen omdat hun werkzaamheid nog niet is bewezen. Met deze taxonomie kunnen de elementen die onderdeel uitmaken van interventies gericht op gezinnen met zware opvoedproblemen of van interventies gericht op gezinnen met meervoudige en complexe problematiek (waaronder zware opvoedproblemen) worden geïdentificeerd. De taxonomie bevat zowel inhoudelijke elementen (internationaal ook wel 'practice elements' genoemd) van interventies als structurelementen (internationaal ook

¹ Zie <https://publicaties.zonmw.nl/consortia-effectiviteit-psychosociale-interventies-jeugd/>

² De term 'Gezinnen met meervoudige en complexe problemen' is afgeleid van multiprobleemgezinnen.

wel 'program elements' genoemd) (Visscher et al., 2018; Visscher et al., 2020; Visscher et al., 2020). Inhoudelijke elementen noemen we in de Nederlandse versie van de GMCP-taxonomie ook wel technieken. Een techniek omschrijven we als 'een verzameling van samenhangende gedragingen van een hulpverlener die in de tijd te begrenzen zijn en gericht op het bereiken van een bepaald doel'. Strukturelementen vormen het kader waarbinnen de interventie wordt uitgevoerd (Lee et al., 2014, p.247).

Dit document beschrijft hoe de GMCP-taxonomie is ontwikkeld en welke definities we hanteren binnen de taxonomie. Ten slotte wordt de GMCP-taxonomie gepresenteerd en wordt toegelicht hoe deze taxonomie in de dagelijkse praktijk kan bijdragen aan reflectie op het eigen handelen als professional.

1. De ontwikkeling van de GMCP-taxonomie

De taxonomie is ontwikkeld in vijf stappen. Hieronder worden deze vijf stappen nader beschreven. De ontwikkeling van de taxonomie is ook beschreven in een wetenschappelijk artikel (Visscher et al., 2018).

Stap 1: Ontwikkelen van een conceptversie van de GMCP-taxonomie

We hebben allereerst een conceptversie van de GMCP-taxonomie ontwikkeld op basis van hoofdcategorieën en technieken uit twee bestaande taxonomieën gericht op hulpverlening aan GMCP, namelijk de verrichtingenlijst Kennis en Inzicht Primair Proces (KIPP) (Conradie, 2010) en het Formulier Tijdschrijven en Verrichtingen (FTV) (Damen, 2007). De KIPP is ontwikkeld voor de interventie 10 voor Toekomst en het FTV voor het in kaart brengen van elementen van de interventie Families First. Vervolgens hebben we technieken geïdentificeerd uit bestaande internationale taxonomieën die zich richten op het identificeren van elementen in interventies binnen de jeugdhulp (Michie et al., 2013; PracticeWise, 2005) en de nationale richtlijn voor GMCP (Van der Steege & Zoon, 2015). Van deze taxonomieën en documenten hebben we technieken geïncorporeerd in de conceptversie van de taxonomie als ze voldeden aan de volgende omschrijving: ‘een verzameling van samenhangende gedragingen van een hulpverlener die in de tijd te begrenzen zijn en gericht op het bereiken van een bepaald doel: wat doen uitvoerders concreet in de interactie met hun doelgroep, wat zijn hun veranderstrategieën?’ We hebben technieken niet meegenomen indien ze:

- Een manier beschrijven waarop een techniek uitgevoerd kan worden (zoals bijvoorbeeld ‘het stellen van de uitzonderingsvraag’ of ‘het gebruiken van een flow-chart’);
- Onderdeel uitmaken van een andere techniek (bijvoorbeeld ‘uitzonderingen uitvragen om zo doelen te kunnen formuleren’).

Alle geïncorporeerde technieken zijn thematisch ingedeeld in hoofdcategorieën gebaseerd op de twee bestaande taxonomieën die de basis vormden voor de conceptversie van onze taxonomie (Conradie, 2010; Damen, 2007).

Stap 2: Doornemen van handleidingen

In stap twee hebben we de handleidingen van verschillende interventies gericht op GMCP systematisch doorgezocht. Het doel van deze exercitie was om de conceptversie van de GMCP-taxonomie aan te vullen met relevante technieken. We hebben hiertoe een selectie gemaakt van interventies waarvan in een systematische review naar de effectiviteit van 30 interventies gericht op GMCP is gebleken dat ze ten minste een middelgroot effect hadden (effectgrootte ≥ 0.5) op domeinen zoals probleemgedrag van het kind en/of opvoedingsbelasting (Evenboer, Reijneveld & Jansen, 2018). Deze interventies waren Multisysteemtherapie (MST), Multidimensionale Familie Therapie (MDFT), Intensieve Ambulante Gezinsondersteuning (IAG), Parent Management Training Oregon (PMTO), Triple P 4-5 en 10 voor Toekomst. De handleidingen van deze interventies zijn daarom doorgenomen in deze stap. Tijdens deze stap zijn twee onderzoekers in de handleidingen op zoek gegaan naar technieken die onderdeel waren van de interventies maar nog niet aanwezig waren in de conceptversie van de GMCP-taxonomie. Technieken werden toegevoegd aan de conceptversie van de taxonomie als zij overeenkwamen met de omschrijving van een techniek, zoals genoemd bij stap 1.

Stap 3: Veldraadpleging

Tijdens een veldraadpleging met afgevaardigden vanuit kenniscentra en hulpverleners die werken met de acht interventies werd de conceptversie van de GMCP-taxonomie besproken. De hulpverleners zijn door de kenniscentra van de betrokken interventies geselecteerd op basis van hun ervaring met de betreffende interventie. Het doel van de veldraadpleging was om consensus te bereiken over de volledigheid van de conceptversie van de taxonomie. De experts werden daarnaast ook bevraagd over structurelementen (elementen over het kader waarbinnen de interventie wordt uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld de duur en intensiteit van de interventie) waarvan zij dachten dat ze onderdeel uit moesten maken van de GMCP-taxonomie. Structurelementen werden toegevoegd aan de conceptversie indien ze onderdeel uitmaakten van de interventiehandleiding en door de expert belangrijk werden gevonden voor de betreffende interventie. Technieken werden toegevoegd aan de conceptversie als ze voldeden aan de omschrijving zoals genoemd bij stap 1.

Stap 4: Ontwikkeling van de definitieve versie van de GMCP-taxonomie

Tijdens stap 4 is de definitieve versie van de GMCP-taxonomie ontwikkeld. Alle 53 technieken verkregen uit voorgaande stappen zijn ingedeeld in hoofdcategorieën. Deze hoofdcategorieën zijn gebaseerd op de categorieën uit de bestaande Nederlandse taxonomieën (Conradie, 2010; Damen, 2007). Wanneer een techniek niet in een hoofdcategorie kon worden ingedeeld is een nieuwe categorie gemaakt (bijvoorbeeld de categorie 'leren van opvoedingsvaardigheden'). De structurelementen zijn daarnaast samengevat in een aparte categorie.

Stap 5: Vaststellen van de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de GMCP-taxonomie

In de laatste stap is de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de definitieve versie van de GMCP-taxonomie gemeten. Hiertoe hebben twee onderzoekers onafhankelijk van elkaar de acht handleidingen gescoord met behulp van de taxonomie. Tijdens deze beoordeling werd voor elke techniek van de GMCP-taxonomie gekeken of het wel of geen deel uitmaakte van de handleiding. Vervolgens is de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de GMCP-taxonomie, als middel om technieken en structurelementen aanwezig binnen interventies voor GMCP in kaart te brengen, vastgesteld. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid werd vastgesteld op basis van het percentage overeenstemming tussen de twee onderzoekers. De gemiddelde overeenstemming was goed, namelijk 84.9%. De interbeoordelaarsbetrouwbaarheid varieerde van 73.6% tot 90.6% voor de acht verschillende interventies. Voor de structurelementen is niet gekeken naar overeenstemming omdat deze elementen niet kunnen gescoord op hun aan-, of afwezigheid in de handleidingen. Daarom zijn deze elementen beschreven op basis van de informatie uit de handleidingen.

2. Gehanteerde definities binnen de GMCP-taxonomie

De taxonomie bestaat uit 53 technieken en acht structurelementen. Hieronder worden de gehanteerde definities per type element nader toegelicht.

A) Technieken

De GMCP-taxonomie bevat 53 technieken. Bij een registratie van technieken gaat het om het vastleggen van 'een verzameling van samenhangende gedragingen van een hulpverlener die in de tijd te begrenzen zijn en gericht op het bereiken van een bepaald doel: wat doen uitvoerders concreet in de interactie met hun doelgroep, wat zijn hun veranderstrategieën?' Een voorbeeld van een techniek uit de GMCP-taxonomie is 'het bespreken van de hulpvraag'.

De 53 technieken zijn opgedeeld in acht categorieën. Het gaat om de volgende acht categorieën:

- A. Inventariseren en ordenen van informatie.
- B. Planning en evaluatie.
- C. Werken aan verandering.
- D. Leren van opvoedingsvaardigheden.
- E. Ondersteuning bij taken.
- F. Sociaal netwerk activeren.
- G. Professioneel netwerk activeren.
- H. Onderhouden van de samenwerking.

Techniek: Een verzameling van samenhangende gedragingen van een hulpverlener die in de tijd te begrenzen zijn en gericht op het bereiken van een bepaald doel: wat doen uitvoerders concreet in de interactie met hun doelgroep, wat zijn hun veranderstrategieën? Alle technieken zijn geformuleerd vanuit het perspectief van de hulpverlener.

Definitie: Korte omschrijving van de techniek.

Vorm: De manier waarop de techniek wordt overgebracht. Binnen de GMCP-taxonomie onderscheiden we de volgende vijf vormen binnen hoofdcategorie C (werken aan verandering) en D (leren van opvoedingsvaardigheden):

Vorm	Omschrijving
1. Psycho-educatie	Het bespreken van informatie over de problemen en/of beperkingen waarbij handvatten geboden worden voor de manier van omgaan met die problemen/beperkingen.
2. Instructie	Het geven van een verbale instructie of advies met betrekking tot gewenst gedrag.
3. Voordoan	Het demonstreren van gewenst gedrag aan het gezin/gezinslid door de hulpverlener om op deze manier navolging van dit gedrag te stimuleren.
4. Oefenen	Het geven van instructies en het voordoan van een vaardigheid aan het gezin/gezinslid waarna het gezin/gezinslid de vaardigheid nadoet.
5. Huiswerk	Het geven en nabespreken van (huiswerk)opdrachten.

Binnen de hoofdcategorie E (ondersteuning bij taken) onderscheiden we de volgende drie vormen (meerdere vormen selecteren is mogelijk):

Vorm	Omschrijving
1. Zelf helpen	Het helpen van een gezin/gezinslid met bepaalde taken (bv. samen met het gezin/gezinslid een overzicht van de financiën maken).
2. Advies geven	Het geven van advies aan een gezin/gezinslid over bepaalde onderwerpen (bv. adviseren over hoe het gezin/gezinslid een overzicht van de financiën kan maken).
3. Doorverwijzen	Het verwijzen van een gezin/gezinslid naar een andere hulpverlener en/of instantie (bv. het verwijzen naar een instantie die het gezin/gezinslid kan helpen om overzicht te krijgen over de financiën).

Ontvanger(s): Op wie is de techniek gericht? Binnen de GMCP-taxonomie onderscheiden we de volgende vier ontvangers (meerdere ontvangers registreren is mogelijk):

- Jeugdige;
- Ouder (de persoon die verantwoordelijk is voor de opvoeding van de jeugdige);
- Broers/Zussen;
- Omgeving (alle personen buiten het gezin waarop een techniek gericht is. Hierbij kan gedacht worden aan een leerkracht, vrienden van de jeugdige, een opa of oma et cetera).

Binnen hoofdcategorie D (leren van opvoedingsvaardigheden) worden geen ontvangers geregistreerd omdat de technieken in deze hoofdcategorie gericht zijn op de opvoeder(s).

Frequentie: Hoe vaak wordt het element toegepast? Binnen de GMCP-taxonomie onderscheiden we de volgende drie frequenties:

- In minder dan de helft van de bezoeken;
- In meer dan de helft van de bezoeken;
- In elk bezoek.

B) Structuurelementen (het kader waarbinnen de interventie wordt uitgevoerd)

Naast de 53 technieken bevat de GMCP ook acht structuurelementen. Structuurelementen zijn de elementen die het kader vormen waarbinnen de interventie worden uitgevoerd (Lee et al., 2014, p.247). De volgende acht structuurelementen worden onderscheiden in de GMCP-taxonomie:

- Frequentie van de bezoeken;
- Duur van de bezoeken;
- Intervisie (het bespreken van het gezin met collega's tijdens een georganiseerde bijeenkomst);
- Supervisie (het bespreken van een gezin met een begeleider (gedragswetenschapper/supervisor) tijdens een georganiseerde bijeenkomst);
- Consultatie (het bespreken van een gezin met een onafhankelijk persoon vanuit het kenniscentrum van de interventie, tijdens een georganiseerde bijeenkomst);
- 24-uurs bereikbaarheid van de hulpverlener.

3. Het invullen van de GMCP-taxonomie

Hulpverleners kunnen door middel van de GMCP-taxonomie registreren welke elementen (technieken en structuurelementen) zij hebben toegepast in de hulp aan een specifiek gezin. Hulpverleners beginnen met het invullen van de taxonomie door de structuurelementen te registreren. Vervolgens kunnen zij per hoofdcategorie van de GMCP-taxonomie registreren welke technieken de hulpverlener heeft toegepast in een gezin. Na het aanvinken van een techniek kan de hulpverlener tevens aanvinken hoe de techniek is uitgevoerd (de vorm(e)n), op wie de techniek gericht was (de ontvanger(s)) en hoe vaak de techniek is toegepast in de afgelopen periode (de frequentie).

De GMCP-taxonomie is zowel op papier als in een digitale versie beschikbaar. De digitale versie is beschikbaar in BergOp³ en kan worden gebruikt door jeugdhulpinstellingen die gebruik maken van BergOp. BergOp is een webbased softwareprogramma voor de digitale verwerking van instrumenten voor diagnostiek en effectonderzoek in zorg en onderwijs en wordt in de meeste jeugdhulpinstellingen in Nederland gebruikt.

4. Het gebruik van de GMCP-taxonomie in de dagelijkse praktijk

De GMCP-taxonomie kan in de dagelijkse praktijk gebruikt worden om informatie te verzamelen over elementen die worden uitgevoerd binnen de hulp aan GMCP. Door systematisch data te verzamelen over elementen die worden toegepast en deze cijfers te bespreken kan de taxonomie bijdragen aan reflectie op het eigen handelen als professional. Het bespreken van de verzamelde gegevens kan zo via herkenning, verklaring en waardering van de cijfers leiden tot de inzet van verbeteracties. Deze meet-, spreek- en verbeterbeweging kan binnen een team, binnen een interventie en/of binnen een instelling als geheel plaatsvinden.

Een aantal voorbeelden

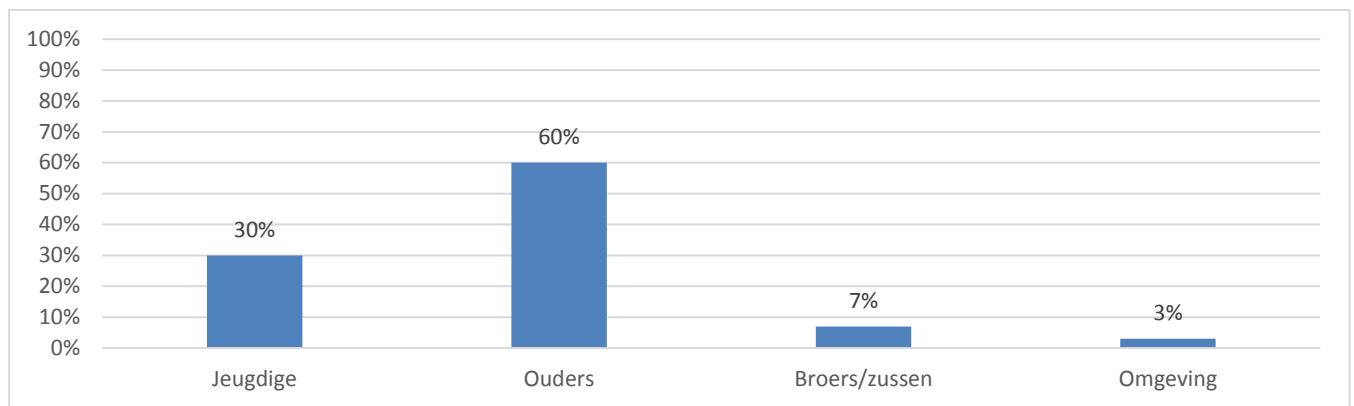
De registratie door hulpverleners, met behulp van de GMCP-taxonomie, van de elementen die zij toepassen in de hulp aan GMCP, kan een gedetailleerd beeld leveren van de inhoud en structuur van aangeboden hulp. Hieronder worden enkele voorbeelden (grafieken) gegeven van informatie die is verkregen met behulp van de GMCP-taxonomie. Allereerst een voorbeeld waarin de verzamelde informatie kan worden ingezet om te reflecteren op het eigen handelen als professional, bijvoorbeeld tijdens methodiekcoaching of supervisie. In het tweede voorbeeld laten we zien hoe de verzamelde informatie kan worden gebruikt om inzicht te krijgen in de overeenkomsten en verschillen in de uitvoering van een interventie of tussen twee verschillende interventies. In beide gevallen kan de verzamelde informatie vervolgens worden besproken door middel van het bespreekstramien dat hieronder wordt gepresenteerd.

1) Reflectie op eigen handelen als professional

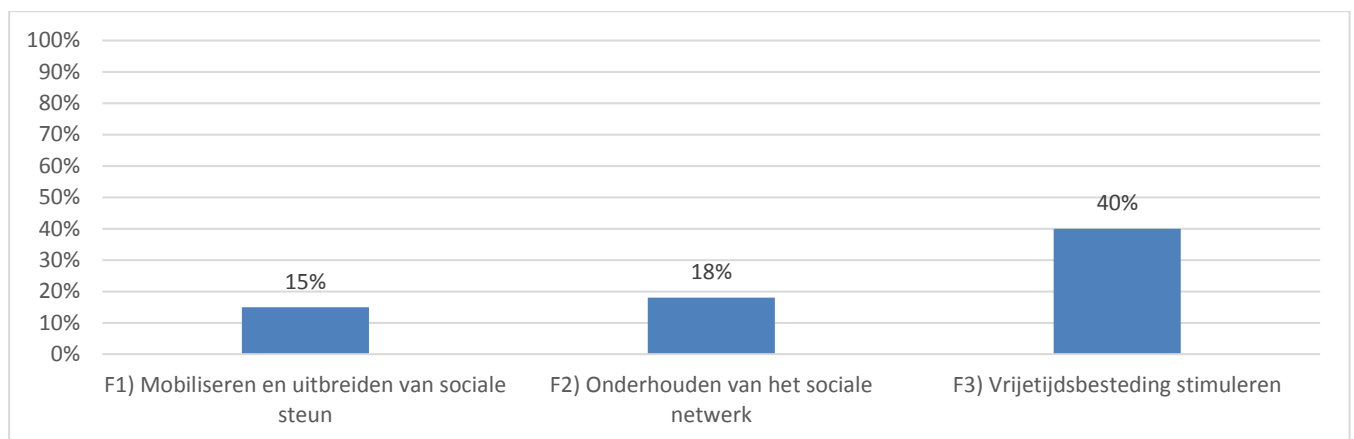
Een eerste voorbeeld van het gebruik van informatie over de inhoud en structuur van aangeboden hulp betreft de gegevens van een tiental hulpverleningstrajecten die door een team recent zijn afgerond. Het team van hulpverleners heeft elke maand methodiekcoaching, waarin zowel wordt gereflecteerd op de mate waarin de inhoud van de hulp overeenkomt met de methodiekbeschrijving als op de inhoud van de hulp in relatie tot de doelgroep. Tijdens de methodiekcoaching worden figuur

³ Voor meer informatie over BergOp, zie: <https://www.bergop.info/>

1 en 2 besproken. In figuur 1 zien we dat er in de hulp voornamelijk is gericht op de ouder en in figuur 2 zien we dat het 'activeren van het sociaal netwerk' onderbelicht was in de hulpverleningstrajecten.

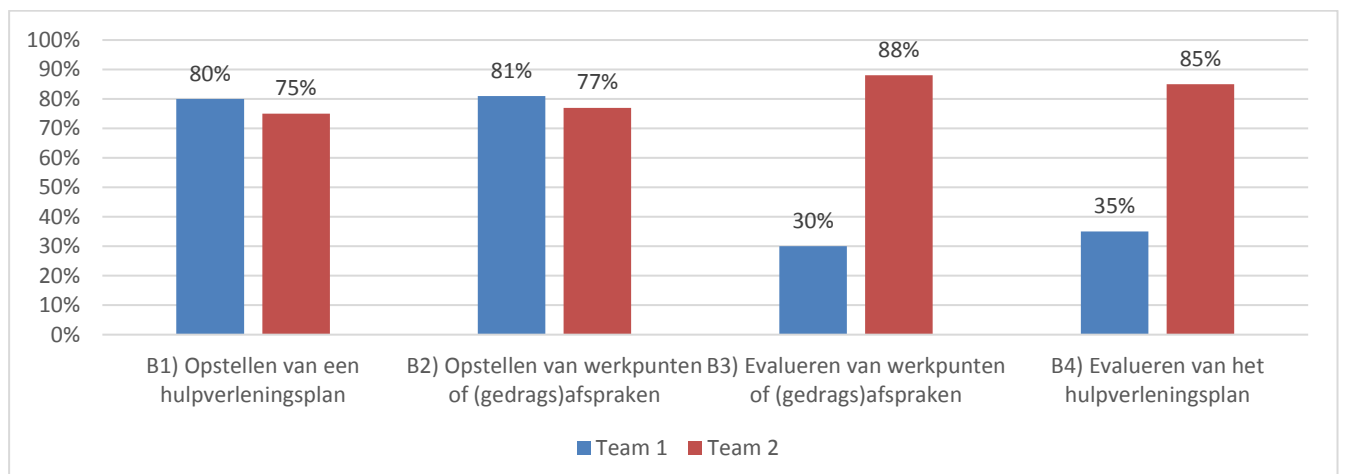

Figuur 1. Percentage gezinnen (N= 10) waarbinnen de jeugdige, ouders, broers/zussen en/of omgeving de ontvanger was.

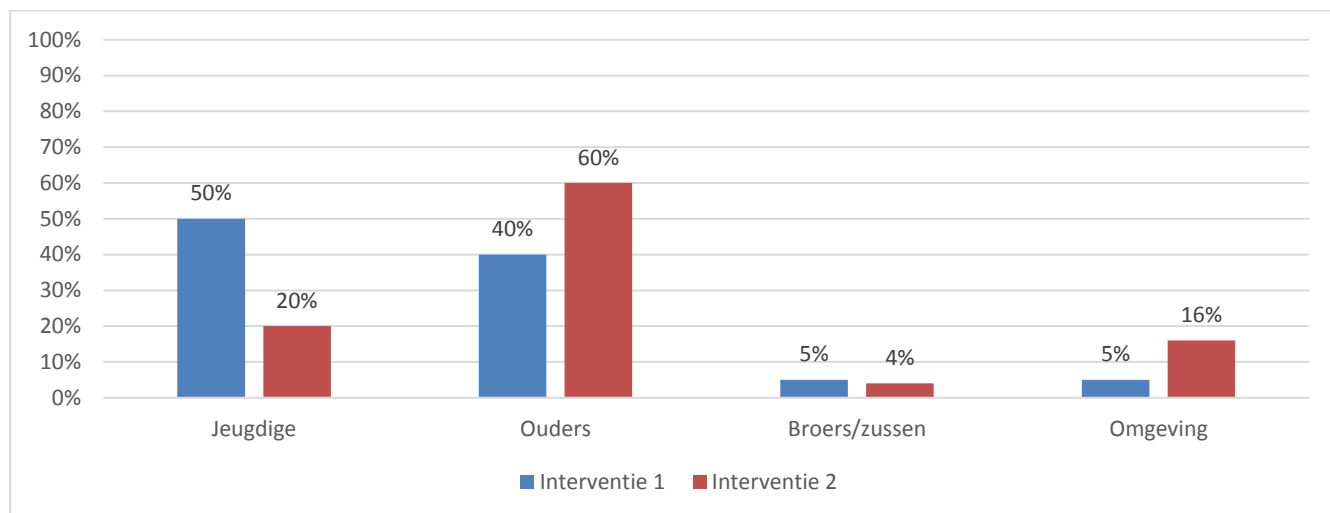
2) Inzicht in overeenkomsten en verschillen tussen (de uitvoering van) interventie(s)

Een tweede voorbeeld van het gebruik van dergelijke grafieken betreft de gegevens van een instelling waarin een interventie door twee verschillende teams wordt uitgevoerd. De instelling vraagt zich af of de twee teams verschillen in de manier waarop de interventie wordt uitgevoerd. In Figuur 3 zien we een voorbeeld van de verschillen tussen de elementen uit de hoofdcategorie 'planning en evaluatie'. We zien dat hulpverleners uit team 2 vaker hebben gewerkt aan het evalueren van werkpunten/(gedrags)afspraken en het hulpverleningsplan (technieken B3 en B4), vergeleken met hulpverleners uit team 1.

Figuur 3. Percentage gezinnen waarbij elementen uit hoofdcategorie B 'planning en evaluatie' zijn uitgevoerd.

De informatie die is verzameld met behulp van de GMCP-taxonomie kan inzicht geven in de verschillen tussen twee teams maar ook in overeenkomsten en verschillen tussen twee interventies die door een instelling worden aangeboden. In Figuur 4 zien we op wie de twee interventies vooral gericht zijn (de ontvangers). We zien dat in interventie 1 de focus vaker ligt op de jeugdige, terwijl in interventie 2 de focus vooral ligt op de ouder. Daarnaast zien we dat in interventie 2 de omgeving van het gezin iets vaker betrokken wordt dan bij interventie 1.

Figuur 4. Percentage gezinnen waarbinnen de jeugdige, ouders, broers/zussen en/of omgeving de ontvanger was.

Het bespreekstramien

Voor het bespreken van verzamelde gegevens over uitgevoerde elementen binnen interventies voor GMCP kan gebruik worden gemaakt van een reeds ontwikkeld bespreekstramien. Dit bespreekstramien is gebaseerd op de principes van de oplossingsgerichte hulpverlening en bestaat uit vier vragen die aan een individuele hulpverlener of aan een team van hulpverleners gesteld zouden kunnen worden. Onderstaande tabel geeft het bespreekstramien, inclusief voorbeeldvragen, weer.

Bespreekstappen	Voorbeeldvragen
1. Herkennen <i>Zijn de cijfers te plaatsen?</i>	• Kloppen de cijfers?• Wat zijn zaken die opvallen?• Zijn er voorbeelden te geven van jeugdigen of gezinnen die bij bepaalde uitkomsten passen?
2. Begrijpen <i>Kunnen we ze verklaren?</i>	• Kunnen we de cijfers verklaren aan de hand van: ○ De interventietheorie (bijvoorbeeld kenmerken van de doelgroep; voorgenomen en gerealiseerde aanpak; verwachte cijfers);○ (Nieuwe) inzichten uit wetenschappelijk onderzoek en praktijkervaringen;○ Organisatorische zaken in team of instelling (bijvoorbeeld nieuwe medewerkers, fusies, transitie);○ (Ontbrekende) logistieke randvoorwaarden (bijvoorbeeld (non)respons op vragenlijsten, software);○ (Ontbrekende) methodische ondersteuning (werkbegeleiding, functiescholing en training);○ Omgevingsfactoren (bijvoorbeeld aanmelders, werkgebied, wijze van financiering, verslaglegging en verantwoording naar financiers).
3. Waarderen <i>Vinden we ze goed genoeg?</i>	• Wat betekenen de cijfers voor ons? Als we kijken naar: ○ Te verwachten uitkomsten op basis van de interventietheorie;○ De uitkomsten van andere teams binnen en/of buiten de instelling;○ Prestatieafspraken die er zijn gemaakt met onze financiers;○ De verbeteracties die eerder zijn afgesproken.
4. Verbeteren <i>Moet er iets veranderen?</i>	• Zijn er verbeteracties nodig? Zo ja, welke?• Wie gaan die wanneer uitvoeren?• Welke ondersteuning en randvoorwaarden (bijvoorbeeld geld, scholing) zijn nodig? Hoe en wanneer gaan we die evalueren?

Uit: Yperen, T. van, Veerman, J.W. & Bijl, B. (2017). *Zicht op effectiviteit. Handboek voor resultaatgerichte ontwikkeling van interventies in de jeugdsector* (blz. 461-478). Rotterdam: Lemniscaat

Bronnen

Conradie, J. (2010). De verrichtingenlijst '10' voor Toekomst. De ontwikkeling van een instrument om het primaire hulpverleningsproces te registreren. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.

Damen, H. (2007). *Het handelen van gezinswerkers in beeld. Tussentijds verslag van het project 'Actualisering Verrichtingsstelsel IPT'*. Nijmegen: Praktikon.

Evenboer, K. E., Reijneveld, S. A., & Jansen, D. E. M. C. (2018). Improving care for multiproblem families: Context-specific effectiveness of interventions? *Children and Youth Services Review*, *88*, 274–285. <https://doi.org/10.1016/j.chidyouth.2018.03.024>.

Lee, B. R., Ebesutani, C., Kolivoski, K. M., Becker, K. D., Lindsey, M. A., Brandt, N. E., ...Barth, R. P. (2014). Program and practice elements for placement prevention: A review of interventions and their effectiveness in promoting home-based care. *American Journal of Orthopsychiatry*, *84*(3), 244–256. <https://doi.org/10.1037/h0099811>.

Michie, S., Richardson, M., Johnston, M., Abraham, C., Francis, J., Hardeman, W., ...Wood, C. E. (2013). The behavior change technique taxonomy (v1) of 93 hierarchically clustered techniques: Building an international consensus for the reporting of behavior change interventions. *Annals of Behavioral Medicine*, *46*(1), 81–95. <https://doi.org/10.1007/s12160-013-9486-6>.

PracticeWise (2005). *Psychosocial and combined treatments coding manual*. Florida: Satellite Beach.

Steege, van der, M., Zoon, M. (2015). *'Richtlijn Multiprobleemgezinnen voor jeugdhulp en jeugdbescherming'*. Utrecht: Nederlands Jeugd Instituut.

Visscher, L., Evenboer, K.E., Jansen, D.E.M.C., Scholte, R.H.J., Knot-Dickscheit, J.K.D., Veerman, J.W., Reijneveld, S.A. & van Yperen, T.A. (2018). Identifying practice and program elements of interventions for families with multiple problems: The development of a taxonomy. *Children and Youth Services Review*, *95*, 64-70. <https://doi.org/10.1016/j.chidyouth.2018.10.030>.

Visscher, L., Evenboer, K.E., Scholte, R.H.J., van Yperen, T.A., Knot-Dickscheit, J., Jansen, D.E.M.C., & Reijneveld, S.A. (2020). Elucidating care for families with multiple problems in routine practice : Self-registered practice and program elements of practitioners. *Children and Youth Services Review*, *111*. <https://doi.org/10.1016/j.chidyouth.2020.104856>.

Visscher L., Jansen, D.E.M.C., Evenboer, K.E., van Yperen T.A., Reijneveld S.A., & Scholte, R.H.J. (2020). Interventions for families with multiple problems: Similar contents but divergent formats. *Child and Family Social Work*, *25*(1), 8-17. <https://doi.org/10.1111/cfs.12646>.

Bijlage 1. De GMCP-taxonomie

A) Inventariseren en ordenen van informatie (technieken die ten doel hebben informatie over het gezin te achterhalen en deze informatie te ordenen)				
Nr.	Techniek	Definitie	Ontvanger(s)	Frequentie
A1	Bespreken hulpvraag	Het achterhalen van hulpvragen en welke klachten en problemen aanleiding hiervoor zijn.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A2	Competenties	Het inventariseren van de sterke punten, aandachtspunten, protectieve factoren en stressoren.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A3	Netwerk	Het inventariseren van het sociale netwerk met de intentie om personen te identificeren die een steunende rol kunnen vervullen.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A4	Veiligheid	Het maken van een risicotaxatie ter voorkoming van kindermishandeling of andere onveilige situaties.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A5	Gezinssysteem	Het inventariseren van de wijze waarop gezinsleden en subsystemen binnen het gezin met elkaar omgaan en/of de wijze waarop het gezin als geheel met de omgeving omgaat.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A6	Vrijtijdsbesteding	Het inventariseren van en het zoeken naar eventuele aanknopingspunten voor inspannende en ontspannende activiteiten.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A7	Functioneren op school	Het inventariseren van het schoolse functioneren van de kind(eren).	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A8	Dagelijkse routine	Het inventariseren van de dagelijkse gang van zaken vanaf het opstaan tot het slapen gaan, of een gedeelte daarvan.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A9	Individuele problemen	Het inventariseren van individuele problemen zoals het zelfvertrouwen, verslaving of de (psychische) gezondheid.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A10	Werken met observaties (registratie)opdrachten	Het geven en nabespreken van huiswerkopdrachten waarbij gevraagd wordt zichzelf en/of de omgeving te observeren of gedrag te registreren en bevindingen op te schrijven.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A11	Afnemen van vragenlijsten	Het laten invullen van vragenlijsten om informatie te verzamelen bij start van de behandeling, tussentijds de voortgang te bepalen of om aan het eind van de behandeling de uitkomsten zichtbaar te maken.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken

A12	Nabespreken van vragenlijsten	Het nabespreken van ingevulde vragenlijsten.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
A13	Probleemformulering	Het in concrete termen beschrijven van de problemen en gewenste veranderingen waaraan gewerkt kan of moet worden. Inclusief het omschrijven van de instandhoudende factoren en de samenhang van het probleemgedrag met omringende systemen.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken

B) Planning en evaluatie (technieken die ten doel hebben de problemen en klachten van het gezin te vertalen in doelen en de voortgang van de hulp te evalueren)				
Nr.	Techniek	Definitie	Ontvanger(s)	Frequentie
B1	Opstellen van een hulpverleningsplan	Het gezamenlijk maken van afspraken over doelen en activiteiten die ingezet gaan worden om de doelen te bereiken, vastgelegd in een plan of overeenkomst.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
B2	Opstellen van werkpunten of (gedrags)afspraken	Het vastleggen van concrete werkpunten of (gedrags)afspraken die in een kort tijdbestek te realiseren zijn en die bijdragen aan het bereiken van de doelen uit het hulpverleningsplan.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
B3	Evalueren van werkpunten en (gedrags)afspraken	Het evalueren van de werkpunten en (gedrags)afspraken die zijn gemaakt. Wat is er gelukt? Wat leverde dat op? Indien nodig kunnen de werkpunten en (gedrags) afspraken aangepast worden of een vervolg krijgen.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
B4	Evalueren van het hulpverleningsplan	Het beoordelen van de voortgang van de hulp aan de hand van de opgestelde doelen. Indien nodig kan het hulpverleningsplan aangepast worden.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken

C) Werken aan verandering					
Nr.	Techniek	Definitie	Vorm(en)	Ontvanger(s)	Frequentie
C1	Werken aan het herkennen van aanleidingen voor probleemgedrag en ondersteuning bij het wegnemen van deze aanleidingen	Het identificeren van specifieke prikkels voor probleemgedrag teneinde die te veranderen of te elimineren om het betreffende gedrag te veranderen of te elimineren. Het omvat zowel het manipuleren van de omgeving door prikkels weg te nemen als het maken van een plan om, om te kunnen gaan met moeilijke situaties.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
C2	Werken aan gedachten	Het herkennen, benoemen en het omgaan met gedachten.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
C3	Werken aan emoties	Het herkennen, benoemen en het omgaan met emoties.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
C4	Werken aan gewenst gedrag	Het bevorderen van gewenst gedrag.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
C5	Werken aan ongewenst gedrag	Het afzwakken van ongewenst gedrag.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
C6	Werken aan de communicatie en interactie	Het verbeteren van de communicatie en interactie.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
C7	Werken aan de gezagsverhoudingen	Het verbeteren of herstellen van de hiërarchische verhoudingen in een gezin en/of het gezag van de ouders/opvoeders.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
C8	Werken aan de dagelijkse routine	Het aanbrengen van ordening in het dagritme.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
C9	Werken aan de veiligheid	Het voorkomen van kindermishandeling en/of andere onveilige situaties door te werken aan aspecten in en om het gezin.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken

C10	Werken aan generalisatie	Het werken aan het toepassen van geleerde vaardigheden in vergelijkbare situaties en contexten. Inclusief het werken aan het behouden van geleerde vaardigheden (terugvalpreventie).	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken

D) Leren van opvoedingsvaardigheden (technieken die ten doel hebben opvoedingsvaardigheden van opvoeders te versterken)				
Nr.	Techniek	Definitie	Vorm(en)	Frequentie
D1	Leren hanteren van beloningen en positieve consequenties	Het werken aan het geven van beloningen en positieve consequenties aan het kind.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
D2	Leren hanteren van milde straffen en negatieve consequenties	Het werken aan het geven van straffen en negatieve consequenties aan het kind.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
D3	Leren toezicht houden op het kind	Het werken aan het vergroten van toezicht op het kind.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
D4	Leren betrokkenheid te tonen	Het werken aan het vergroten van ouderlijke betrokkenheid.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
D5	Leren conflicten te hanteren	Het werken aan het hanteren van conflicten waardoor ouders het kind kunnen beschermen tegen de negatieve gevolgen van een conflict.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
D6	Leren regels te stellen	Het werken aan het geven van duidelijke en gepaste instructies en het stellen van grenzen en (huis)regels.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
D7	Leren responsief te zijn	Het werken aan het sensitief reageren op de emotionele en psychologische behoeften van het kind. Inclusief het werken aan gepaste fysieke contacten en affectie.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
D8	Leren uitvoeren van sociale vaardigheden	Het werken aan het leren delen en samenwerken, goede manieren te gebruiken en om te gaan met anderen.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen • Voordoen • Huiswerk	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
D9	Leren samenwerken tussen ouders	Het werken aan de samenwerking en (partner)relatie. Inclusief samenwerking tussen ex-partners.	• Psycho-educatie • Instructie • Oefenen	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken

			• Voordoen • Huiswerk	• In alle bezoeken

E) Ondersteuning bij taken (technieken die ten doel hebben taken zoals zelfzorg, financiën, huishoudelijke taken of contacten met school en instanties te verlichten)					
Nr.	Techniek	Definitie	Vorm(en)	Ontvanger(s)	Frequentie
E1	Zelfzorg	Aandacht voor persoonlijke hygiëne.	• Zelf helpen • Advies geven • Doorverwijzen	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
E2	Administratie en financieel beheer	Aandacht voor administratieve of financiële zaken, inclusief budgettering en schulden.	• Zelf helpen • Advies geven • Doorverwijzen	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
E3	Contact met school en/of instanties	Aandacht voor het contact met scholen, instanties, gezinsvoogd, artsen en hulpverleners.	• Zelf helpen • Advies geven • Doorverwijzen	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
E4	Huishouding	Aandacht voor taken op huishoudelijk gebied.	• Zelf helpen • Advies geven • Doorverwijzen	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken

F) Sociaal netwerk activeren (technieken die ten doel hebben personen in de sociale omgeving bij de hulp en ondersteuning van het gezin in te schakelen)					
Nr.	Techniek	Definitie		Ontvanger(s)	Frequentie
F1	Mobiliseren en uitbreiden van sociale steun	Het inschakelen van personen in de sociale omgeving die hulp en ondersteuning kunnen bieden.		• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
F2	Onderhouden van het sociaal netwerk	Het werken aan vaardigheden voor het onderhouden van bestaande sociale contacten.		• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
F3	Vrijtijdsbesteding stimuleren	Het ondersteunen bij het positief invullen van vrijetijdsbesteding, zoals leuke creatieve of sportieve activiteiten of (vrijwilligers)werk.		• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken

G) Professioneel netwerk activeren (technieken die ten doel hebben doelen, werkwijze en afspraken af te stemmen met andere professionele hulpverleners om de hulp te optimaliseren)				
Nr.	Techniek	Definitie	Ontvanger(s)	Frequentie
G1	Afstemmen met andere betrokken hulpverleners en/of organisaties	Het afstemmen van doelen, werkwijze en afspraken met andere betrokken hulpverleners en/of organisaties om de hulp voor het gezin/gezinslid te optimaliseren.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
G2	Eindverantwoordelijk zijn voor de samenwerking met andere betrokken instanties en/of hulpverleners	Het organiseren van de samenwerking tussen alle betrokken instanties, zorg dragen dat alle betrokken instanties over gemaakte afspraken zijn geïnformeerd en dat duidelijk is door wie, hoe en wanneer het nakomen van afspraken gecontroleerd wordt.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
G3	Verwijzen naar diensten of hulpverlenende instanties	Het doorverwijzen naar diensten of hulpverlenende instanties met een passend aanbod voor een specifieke hulpvraag van het gezin/gezinslid.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
G4	Time out (respice care)	Het organiseren van een tijdelijke verblijfsplaats voor één of meerdere gezinsleden bij een crisis. Het doel is het gezin tijdelijk te ontlasten.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken

H) Onderhouden van de samenwerking (algemene technieken die ten doel hebben de samenwerking tussen hulpverlener en gezin te onderhouden en waar nodig te bevorderen)				
Nr.	Techniek	Definitie	Ontvanger(s)	Frequentie
H1	Bespreken van de verwachtingen	Het nagaan van de verwachtingen van de hulp.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
H2	Bespreken van de weerstand	Het communiceren over en het identificeren van factoren die het gezin/gezinslid tegenhoudt om de hulp te ontvangen.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
H3	Werken aan de motivatie	Het vergroten van de motivatie van het gezin/gezinslid voor de hulpverlening.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
H4	Bieden van emotionele steun	Het verbaal of non-verbaal bieden van warmte, empathie en positieve aandacht.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
H5	Werken aan de kwaliteit van de relatie	Het vergroten van de kwaliteit van de relatie tussen het gezin/gezinslid en de hulpverlener met de intentie om de betrokkenheid bij de hulp te bevorderen.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken
H6	Evaluëren van de relatie	Het communiceren over en/of het geven van feedback op de samenwerkingsrelatie en het hulpverleningsproces.	• Jeugdige • Ouder • Broers/Zussen • Omgeving	• In minder dan de helft v/d bezoeken • In meer dan de helft v/d bezoeken • In alle bezoeken

Structuurelementen	
Element	Definitie
Frequentie van de bezoeken	Aantal bezoeken in het gezin
Intensiteit	Duur van de bezoeken in het gezin
Intervisie	Bespreken van het gezin met collega's tijdens een georganiseerde bijeenkomst
Supervisie	Bespreken van het gezin met een begeleider (gedragswetenschapper/supervisor) tijdens een georganiseerde bijeenkomst
Consultatie	Bespreken van het gezin met een onafhankelijk persoon vanuit het kenniscentrum, tijdens een georganiseerde bijeenkomst
24-uurs bereikbaarheid	Was de hulpverlener 24-uur bereikbaar voor het gezin?